

L'ADN del geni

Joan Daniel Bezsonoff

Una nit d'estiu a Sant Cugat del Vallès, vaig enraonar amb amics lletraferits fins a l'alba per establir un cànon de la prosa catalana al segle XX. Mercè Rodoreda i Josep Pla van guanyar per golejada. Que original, fa? Acabi de llegir *La Costa Brava* i, com sempre, l'estil de Pla m'ha enlluernat. Si cap científic pogués descobrir l'ADN del geni planià, en trobaria molts elements en aquest llibre. *La Costa Brava* "no aspira a ésser únicament un manual de la costa per a solitaris, sinó un llibre per a tothom" (p. 56). Per a mi, Pla és una veu, una mirada desenganyada sobre el món, una por permanent que li aixequin la camisa amagada per provocacions sucoses.

Josep Pla palesa una erudició quasi sempre discreta, a vegades carregosa. "Diu el bisbe Bernat de Pau, que ho va ser de Girona el segle XV, en el seu llibre *Quoestorium de diversis annis*" (p. 47). L'humor, una exhibició permanent de falsa modèstia i sobretot un estil meravellós caracteritzen Pla. No li fan por les repeticions, però, a cada moment, un adjectiu inesperat i tanmateix evident, definitiu –diria– il·lumina un passatge. "Ah, si Sant Feliu, en la seva part alta, al fons dels seus carrerons en costa, presentava el perfil d'uns xiprers esvelts, fins, abstrets!" (p. 55). Què hi voleu afegir després d'un diamant com aquest detall? Un altre exemple? "Hi ha una tal puresa immòbil en l'aire, una qualitat de cristall en l'aigua, una diafanitat al cel, una cal·ligrafia tan estricta en les coses, una tal suavitat del ventijol sobre la pell." Llegint Pla, tenim la il·lusió que la felicitat cal·ligrafia estones màgiques en el cel. En aquesta citació hi cap un bri de l'ànima de Pla. Una imatge sorprenent i natural alhora, una metàfora superba i senzilla. Marcel Proust ho sabia: "C'est la métaphore qui donne l'éternité au style."

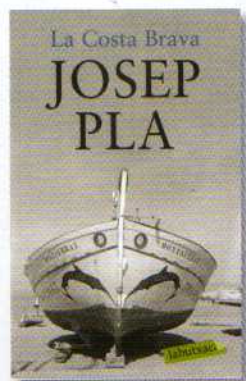
Josep Pla també sap interessar-nos

La Costa Brava

JOSEP PLA

Labutxaca. Destino
Barcelona, 2009

334 pàgines / 11,95 euros

amollant observacions culinàries o consideracions literàries d'una gran profunditat. Víctor Català "és una il·lustre filla d'aquesta població, la qual ha descrit, tant en el seu aspecte terrestre com marítim, amb una fidelitat que, sense deixar de reconèixer el seu mèrit intrínsec, resulta, per al meu gust, excessivament fotogràfica" (p. 211).

Com als millors films italians dels anys 1960, aquest llibre evoca admirablement l'estiu. S'hi senten el cant de les cigales, la melangia de les cales quan es fa fosc. S'hi endevinen la flaire dels pins, de la sal i de l'espígol. Un humor constant tintat de melangia amara tota l'obra. Consideri *La Costa Brava* i tota l'obra de Pla com una autòpsia sentimental d'una Catalunya desapareguda.

Si el nostre país hagués de desaparèixer en un cataclisme i n'hagués de quedar un sol testimoni per a l'eternitat, crec que aquesta obra podria constituir una maqueta acceptable. Creieu-me! Un sol consell: llegiu Pla, Pla i encara Pla...

EL TEMPS

Josep Pla